

Θέατρο στην αρχαία Ελλάδα

- Το αρχαίο ελληνικό θέατρο, θεσμός της αρχαιοελληνικής πόλης-κράτους διδασκαλία και τέλεση θεατρικών παραστάσεων, επ' ευκαιρία των εορτασμών του Διονύσου, αναπτύχθηκε στα τέλη της αρχαϊκής περιόδου και διαμορφώθηκε πλήρως κατά την κλασική περίοδο -κυρίως στην Αθήνα. Φέρει έναν έντονο θρησκευτικό και μυστηριακό χαρακτήρα κατά τη διαδικασία της γέννησής του, αλλά και έναν εξίσου έντονο κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα κατά την περίοδο της ανάπτυξής του.

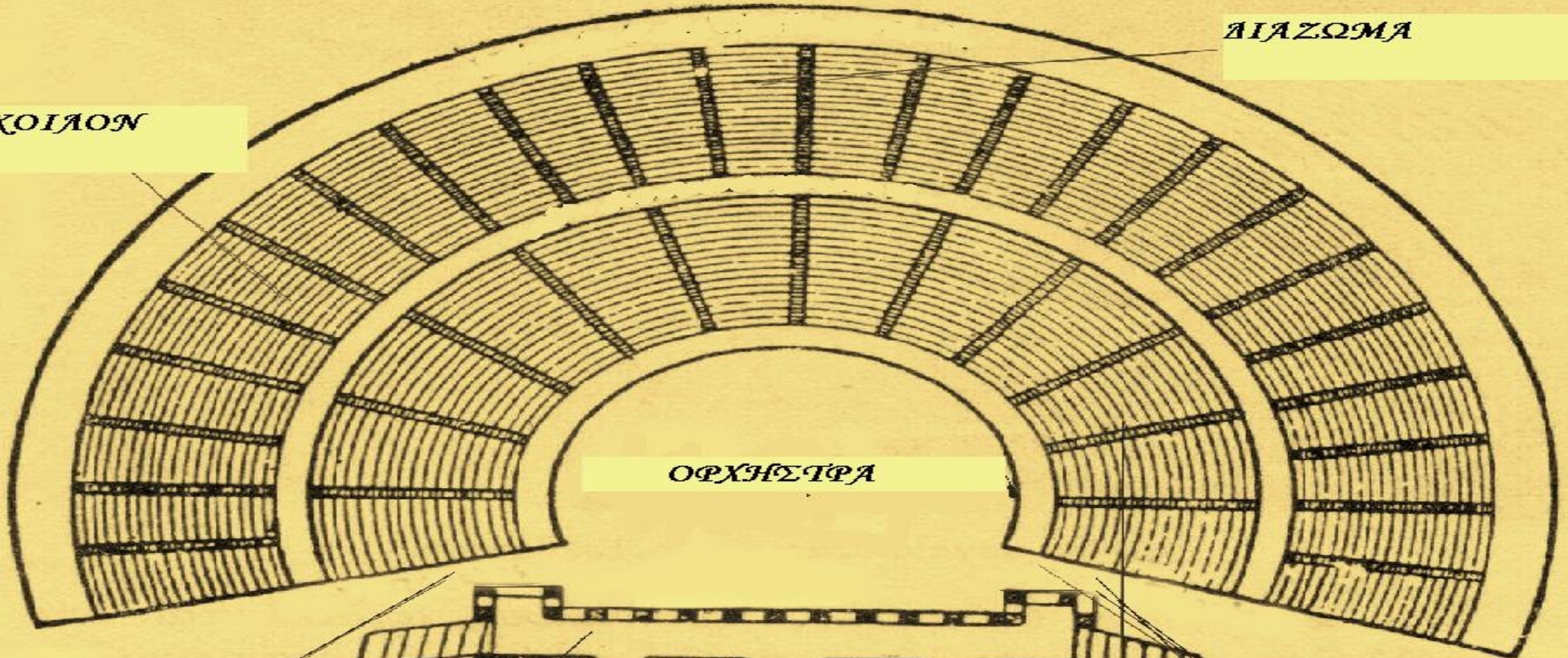
Τα μέρη του θεάτρου

- Τα κύρια μέρη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου ήταν η **σκηνή**, η **ορχήστρα** και το **κοίλον**, με τα ακόλουθα επιμέρους μέρη:
- Η **σκηνή**: ορθογώνιο, μακρόστενο κτήριο, που προστέθηκε κατά τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της ορχήστρας απέναντι από το κοίλον. Στην αρχή ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούταν μόνο ως αποδυτήρια, όπως τα σημερινά παρασκήνια.
Το **προσκήνιο**: μια στοά με κίονες μπροστά από τη σκηνή. Ανάμεσα στα διαστήματα των κίωνων βρίσκονταν θυρώματα και ζωγραφικοί πίνακες (τα σκηνικά). Τα θυρώματα του προσκηνίου απέδιδαν τρεις πύλες, από τις οποίες έβγαιναν οι υποκριτές. Το προσκήνιο ήταν αρχικά πτυσσόμενο, πιθανώς ξύλινο.
Τα **παρασκήνια**: τα δύο άκρα της σκηνής που προεξέχουν δίνοντάς της σχήμα π στην κάτοψη. Οι **πάροδοι**: οι διάδρομοι δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούν στην ορχήστρα. Συνήθως σκεπάζονταν με αψίδες.
- Το **λογείο**: ένα υπερυψωμένο δάπεδο, ξύλινο και αργότερα πέτρινο ή μαρμάρινο, όπου έπαιζαν οι ηθοποιοί.
- Η **ορχήστρα**: Η ημικυκλική (ή κυκλική, π.χ. Επίδαυρος) πλατεία στο κέντρο του θεάτρου. Συνήθως πλακόστρωτη. Εκεί δρούσε ο χορός.

- Η **θυμέλη**: ο βωμός του Διονύσου στο κέντρο της ορχήστρας.
Ο **εύριπος**: αγωγός απορροής των υδάτων στην περιφέρεια της ορχήστρας από το μέρος του κοίλου.
- Το **κοίλον**: όλος ο αμφιθεατρικός χώρος (με τα εδώλια, τις σκάλες και τα διαζώματα) γύρω από την ορχήστρα όπου κάθονταν οι θεατές.
Οι **αναλημματικοί τοίχοι**: οι τοίχοι στήριξης του εδάφους στα άκρα του κοίλου.
Οι **αντηρίδες**: πυργοειδείς τοίχοι κάθετοι προς τους αναλημματικούς που χρησιμεύουν στην καλύτερη στήριξή τους.
Τα **διαζώματα**: οριζόντιοι διάδρομοι που χωρίζουν τις θέσεις των θεατών σε οριζόντιες ζώνες.
Οι **σκάλες**: κλιμακωτοί εγκάρσιοι διάδρομοι για την πρόσβαση των θεατών στις θέσεις τους.
Οι **κερκίδες** : ομάδες καθισμάτων σε σφηνοειδή τμήματα που δημιουργούνται από τον χωρισμό των ζωνών με τις σκάλες.
Τα **εδώλια**: τα καθίσματα, οι θέσεις των θεατών.
Η **προεδρία** : η πρώτη σειρά των καθισμάτων όπου κάθονταν οι επίσημοι.

ΚΟΙΛΟΝ

ΔΙΑΖΩΜΑ

ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΔΕΞΙΑ ΠΑΡΟΔΟΣ

ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ

ΣΚΗΝΗ

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΑΡΟΔΟΣ

ΔΙΑΖΩΜΑ

Αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου

- Η Επίδαυρος είναι ο σημαντικότερος αρχαίος τόπος λατρείας του θεού Ασκληπιού. Η πόλη βρισκόταν, όπου σήμερα τα Πίδαυρα ή Παλαιά Επίδαυρος. Το ιερό της συναντάμε στην περιοχή της σημερινής πόλης του Λυγουριού στην Πελοπόννησο στον νομό Αργολίδας. Από το 1988 ανήκει στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO. Το όνομα Επίδαυρος της δόθηκε από τον τρίτο κατά σειρά άρχοντά της, που ήταν και ήρωας της Επιδαύρου, τον Επίδαυρο, γιο του Άργους και της Ευάδνης. Σύμφωνα με τον Όμηρο πήρε ο Επίδαυρος μέρος στον Τρωικό Πόλεμο και είχε ως αρχηγούς τον Ποδαλείριο και το Μαχάονα, που ήταν γιοι του Ασκληπιού.

- Σε μια χαράδρα, το 340 π.Χ., ο αρχαίος αρχιτέκτονας Πολύκλειτος ο Νεότερος έκτισε, σύμφωνα με τον Πausανία, το θέατρο της Επιδαύρου. Από όλα τα αρχαία θέατρα το θέατρο της Επιδαύρου είναι το ωραιότερο και το καλύτερα διατηρημένο. Προορισμένο για τη διασκέδαση των ασθενών έχει χωρητικότητα 13.000 θεατών. Χωρίζεται σε δύο μέρη. Ένα των 21 σειρών καθισμάτων για το λαό και το κάτω, από 34 σειρές καθισμάτων, για τους ιερείς και τους άρχοντες.
- Η θαυμάσια ακουστική του, αλλά και η πάρα πολύ καλή κατάσταση στην οποία διατηρείται συντέλεσαν στη δημιουργία του φεστιβάλ Επιδαύρου, θεσμός που έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια. Στην Επίδαυρο έχει εμφανιστεί εκτός από τους μεγαλύτερους Έλληνες ηθοποιούς όπως ο Αλέξης Μινωτής, ο Θάνος Κωτσόπουλος, η Κατίνα Παξινού, η Άννα Συνοδινού, ο Θανάσης Βέγγος κ.ά. και η διάσημη Ελληνίδα σοπράνο Μαρία Κάλλας.
- Στην Επίδαυρο έγιναν κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης και 2 εθνοσυνελεύσεις. Η πρώτη στις 20 - 12 - 1821 που διακήρυξε την ανεξαρτησία του ελληνικού έθνους και η δεύτερη τον Μάρτιο του 1826.

Ωδείο Ηρώδου του Αττικού

- Το Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, περισσότερο γνωστό ως Ηρώδειο, είναι αρχαίο ρωμαϊκό θέατρο ανεγερθέν το 161 μ.Χ. στους πρόποδες του βράχου της Ακροπόλεως των Αθηνών, από τον Ηρώδη τον Αττικό, εις μνήμην της συζύγου του, Ρηγίλλης, αποβιώσασας το 160. Κατεστραμμένο, περίπου, εκατό χρόνια μετά την ολοκλήρωση των εργασιών ανέγερσής του, το ωδείο, στη συνέχεια, ενσωματώθηκε εντός του συστήματος οχυρώσεων της πόλης των Αθηνών. Εκ νέου ανακαλυφθέν κατά τη διάρκεια της πρώιμης νεότερης περιόδου, αποτέλεσε αντικείμενο αρχαιολογικών ανασκαφών, ενώ, παράλληλα, υπέστη εργασίες αναστήλωσης, κατά τη διάρκεια της περιόδου μεταξύ των μέσων του 18ου αιώνα και των μέσων του αμέσως επόμενου αιώνα. Εμβληματική τοποθεσία του Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου, το ωδείο φιλοξενεί ετησίως πολιτισμικές εκδηλώσεις παγκόσμιας εμβέλειας.

Αρχαίο θέατρο Δωδώνης

- Το Αρχαίο θέατρο Δωδώνης χτίστηκε τον 3ο αιώνα π.Χ. επί βασιλείας Πύρρου και ακολουθεί το σχέδιο που έχουν όλα τα ελληνικά θεατρα. Χωρούσε 18.000 θεατές και ήταν το μεγαλύτερο της εποχής του. Κατά την τέλεση των Ναϊών προς τιμήν του Ναίου Δία, εκτός από τους αγώνες στο στάδιο γίνονταν και θεατρικοί αγώνες.
- Το θέατρο καταστράφηκε και επισκευάστηκε δυο φορές. Την πρώτη φορά το κατέστρεψαν οι Αιτολοί με τον βασιλιά Δωρίμαχο το 219 π.Χ, αλλά την επόμενη χρονιά ο βασιλιάς Φίλιππος Ε της Μακεδονίας άρχισε τις επισκευές. Το 167 π.Χ. ο Ρωμαίος στρατηγός Αιμίλιος Παύλος το κατέστρεψε ξανά ώσπου το 31 π.Χ. το επισκεύασε πάλι ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας Οκταβιανός Αύγουστος για να χρησιμοποιηθεί ως αρένα για θηριομαχίες από τους Ρωμαίους. Ο τοίχος που υπάρχει μπροστά από τα πρώτα καθίσματα χτίστηκε αυτή την εποχή για την προστασία των θεατών από τα θηρία.

Αρχαίο θέατρο Δελφών

- Το θέατρο των Δελφών βρίσκεται μέσα στον ιερό του Θεού Απόλλωνα, στους αρχαίους Δελφούς. Η χωρητικότητά του φθάνει τους 5.000 θεατές. Στην αρχαιότητα φιλοξενούσε τους αγώνες φωνητικής και ενόργανης μουσικής, που διεξάγονταν στο πλαίσιο των Πυθίων και διάφορων άλλων θρησκευτικών εορτών και τελετουργιών. Η όψη του πρώτου θεάτρου, που κατασκευάστηκε στο χώρο, δεν είναι γνωστή. Είναι πιθανό ότι οι θεατές κάθονταν σε ξύλινα καθίσματα ή απευθείας στο έδαφος.

Αρχαία Θέατρα

- **Αρχαίο Θέατρο Δίου.** Είναι της ελληνιστικής περιόδου και έχει υποστεί σημαντικές παρεμβάσεις, ανάμεσά τους και τα ξύλινα καθίσματα, για να χρησιμοποιείται σήμερα. Τοποθετημένο στο νότιο μέρος του ωραιότερου αρχαιολογικού πάρκου της Ελλάδας, δίπλα στα ιερά της Δημητρας και της Ίσιδας, δίπλα σε ρυάκια και λιμνούλες, κάτω από υπεραιώνόβια δέντρα είναι υπερπαραγωγή από μόνο του.
- **Αρχαίο Θέατρο Άργους.** Παρότι η γειτνίασή του με τον πολεοδομικό ιστό δεν βοηθάει, το αρχαίο θέατρο του Άργους, από τα αρχαιότερα σωζόμενα στον ελλαδικό χώρο (5ος αι. π.Χ.) είναι πανέμορφο και συχνά-πυκνά υποδέχεται θεατρικές παραστάσεις.
- **Αρχαίο Θέατρο Φιλίππων.** Στους πρόποδες του λόφου της ακρόπολης, το θέατρο είναι ένα ακόμα δείγμα του μεγαλείου της μακεδονικής δυναστείας. Ανακατασκευασμένο τη δεκαετία του '60 προσφέρει μια μοναδική εμπειρία στον επισκέπτη.
- **Αρχαίο Θέατρο Λιμένος Θάσου.** Ντυμένο με το φημισμένο λευκό μάρμαρο του νησιού, με θέα στο απέραντο γαλάζιο, το θέατρο, κουρνιασμένο στον κόρφο του λόφου που δεσπόζει πάνω από τον Λιμένα, είναι ένα πραγματικό θαύμα.
- **Αρχαίο Θέατρο Ήλιδας.** Σε μικρή απόσταση από την αρχαία Ολυμπία, το θέατρο είναι από τα αρχαιότερα που διασώζονται και δεν διαθέτει κερκίδες. Μέσα σε περβόλια, σε απόσταση αναπνοής από τα παραθαλάσσια τουριστικά θέρετρα της περιοχής.